

Előfizetési ár:  
 Egész évre — — — 4 K.  
 Fél évre — — — 2 K.  
 Negyed évre — — — 1 K.  
 Egyes szám — — 20 f.

Felölös szerkesztő:  
**SUGÁR KÁROLY**  
 m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:  
**BALOGH ERNŐ**  
 m. k. főerdőmérnök.

# AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szeptember 1-étől kezdődő reklamációi is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

## Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronként 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszerezes egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknél az állásikínál és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

## TARTALOM.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)  
 A tiszafáról. (—h.)  
 Mesterséges fáczánnevelés (ábrával). (Witt Sándor.)  
 Gazdasági tanácsadó: Néhány ntasítás és szabály baromfitenyésztők részére. (bl.)  
 Különfélék: Az 1910. évi wieni nemzetközi vadászati kiállítás. — Állatok etetése. — 1200 koronás haláleseti segély. — Nyugdíjigényjogosultság.  
 Hivatalos közlemények: Feloszlásnak indult vad lődíja. — Ragadozó vadak kölykeinek lődíja. — Vemhes farkas és hiúz méhében talált kölykök lődíja.  
 Szerkesztői üzenetek.  
 Előfizetési díjak nyugtázása.  
 Tárcza: Első szarvasvadászatom. (Bokor Róbert.)

## Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. erdőmérnök.

(Folytatás.)

### II. Védelem az emberek által okozható károk ellen.

Az erdőben az emberek által okozott károk különféle a szerint, a mint azok vagy az erdőbirtok határait jelölő határjelek, határkövek, határdombok megrongálásában vagy az erdőbirtok beosztását jelző gazdasági berendezések, oszlopok, építmények, nyiladékok s más efféle tárgyak megkárosításában vagy az erdőállományok élő és száraz faanyagának s mellékterményeinek eltulajdonításában vagy az erdőtestben folytatott különféle üzemek menetének (mint pl. szén-, mészegetés, hamuzsírfozás, gyantanyerés, koromkészítés stb.) rosszakaratú megakadályozásában vagy tilos utak nyitásban, tilalmas legeltetésben, tilos tüzrakásban, tilos halászás és vadászatban stb. nyilvánulnak. A károk sokszor megfontolatlanból, boszúból és pajzánságból is keletkeznek, minők a faegyedek megfaragása, meggyűrűzése, meghajkolása; vágássorozat, tag és erdőrészetek számainak lefaragása, utak, hegyszakadékok, felhagyott bányaknák, véderdők, erdősitések stb. mellett felállított intő s figyelmeztető táblák eldobása, megsemmisítése vagy tiltott helyeken való legeltetés stb.

Mindezen s más hasonló károk megakadályozása s az elkövetett károk tetteseinek kipuhatólása s a felettes erdőgondnokokhoz való lelkiismeretes bejelentése: az

erdőaltiszt feladata. Ezen cél elérése végett az erdőaltiszt annyiszor járja be a védkerületét, a mennyiszer egyéb teendői megengedik s különösen arra törekedjék, hogy védkerületének bejárása olyan időben történjen, a mikor a környékbeli lakosság azt nem is gondolja. Ha főbb ízben sikerül a károsítókat más és más időben meglepnie, az erdőkárosítók óvatosabbak lesznek s ennek folyamánaképpen a károsítások is kevesbedni fognak.

Az erdőnek emberek elleni védelme két részre osztható, ú. m.:

1. A haszonélvezeti jognak és

2. Az erdei termékeknek és berendezéseknek a védelmére.

1. *A haszonélvezeti jog védelme.* Minthogy egyes erdőbirtokok még a korábbi időkből származó szolgálmányokkal vannak terhelve, minők pl. a fajzasi, legeltetési és makkoltatási és alomszedési szolgálmányok, vagy némely erdőben a jogosultságok egyes utak, marhacsapások, itatók stb. használatára vonatkoznak, vagy végül egyes erdei mellékhaszonvételek gyakorlására jogosítanak, pl. kötermelés, fű- és legelőhasználat s egyéb termékszedés stb., arra kell törekednie az erdőaltisztnek, hogy mielőbb ismerje meg azt, hogy az említett jogok minő mértékben, minő időben, mely helyeken, minő feltételek alatt és kik által gyakorolhatók.

Minden arra nem illetékes egyén által s meg nem engedett eszközökkel, helyeken, időben és mennyiségben gyakorolt jogosultság az erdőbirtok megkárosítását képezi s ennél fogva azok megakadályozására a törvényes lépések megteendők. (L. Erdőtörvény 108. §.)

2. *Az erdei termékek és berendezések védelme.* Az erdei termékek és berendezések lopások, károsítások és veszélyes cselekmények és mulasztások által előidézhető veszélyeknek vannak kitéve. Az 1879. évi XXXI. t.-cz.-ben foglalt «Erdőtörvény» 90—99. §-ai az erdei lopásról, 100—108. §-ai az erdei kártételekről s végül 109—114. §-ai a veszélyes cselekményekről és mulasztásokról s a 115. és 116. §-ai a kivételes intézkedésekről szólnak. A törvény eme szakaszainak a rendelkezését az erdőaltisztnek tüzetesen meg kell ismernie, mert csakis ezek ismerete mellett képes az emberek elleni védelmi szolgálatot lelkiismeretes s pontosan teljesíteni és az

általuk okozott s felfedezett károkat a törvény alapján «Erdői rovatos napló»-jába kifogástalanul bevezetni.

Az *erdei lopásról* szóló szakaszok (L. Erdőtörvény 90—99. §.) ismertetik, hogy az erdőből miféle anyagok lophatók el. Ilyenek: élő fa, levágott s fel nem dolgozott fa, hagyásfa, földfa, magfa, 10 évesnél fiatalabb csemete, lopás közben ritkás vagy zárt erdőben hézag készítése, sarjadzás végett meghagyott tuskó, élőfa galyainak letörése, levágása s ellopása, élőfa kérgének lehasítása s ellopása; elszáradt vagy széltörött fa, ág, galy vagy tuskó ellopása; élettelen fa kérgének ellopása; lehántott fakéreg ellopása, száraz vagy zöld falevelek vagy mohok ellopása; gubacs, tölgy, bükk, fenyő és más erdei mag, erdei gyümölcs, gomba, korhadék, föld, agyag, tőzeg, mész, gyepbant, fagyökér, fű vagy más erdei termék ellopása s végül gyanta, terpentín, nyír, juharlé, fanedv ellopása stb.

Az *erdei kártételek* (L. Erdőtörvény 100—108. §.) a *legeltetési kihágások és különféle károsítások* elkövetése által keletkeznek, minők: élőfának le- vagy bevágása, megfúrása, rovatozása, gyűrűzése, jelzése, lehámozása, fűrészelése, gyökerek feltakarása, gyantanyilások fel- vagy tovább szakítása, hasonló, de másnemű megromlások; élőfa galyainak vagy ágainak letörése, levágása s megvagdálása; továbbá a levágott fáknak vagy más erdei terméknek, kerítésnek, ároknak, medernek, partnak, töltésnek, hidnak, áteresznek, útnak, ergettyűnek vagy csúsztatónak, vízfogónak vagy a faúsztatásra szolgáló más eszközöknek, tilalmi táblának, jelző vagy útmutató póznának, a távolsági vagy bármely más az erdőművelés vagy használat céljából alkalmazott jelnek vagy műveknek megromlása, úgyszintén szénégetésre vagy ölbe rakott fáknak szétbontása; továbbá föld-

nek, ércnek, kőszénnek, kőnek, gyepek vagy más talajalkatrészeknek ásása, avagy az erdőbe kőnek s más a talajra nézve kártékony anyagoknak a hordása stb.

A *veszélyes cselekmények és mulasztások* közé sorolhatnák a következő esetek (L. Erdőtörvény 109—114. §.): erdőben tüzelésre megszabott törvényes utasításoknak és rendeleteknek a be nem tartása, a tűznek felügyelet nélkül való hagyása, a tűzveszélynek kikkerülésére szükséges és a létezett viszonyok közt eszközölhetővé vált intézkedés elmulasztása; erdőben elhagyott tűz eloltásának, erdőégés bejelentésének elmulasztása, erdőégés oltásánál felhívás daczára való nem segédkezés; továbbá: *jogtalanul vagy engedély nélkül* az erdőben engedélyezett helyen kívül ergettyűnek (csúsztatónak) készítése, mésznek vagy szénnek égetése, szuroknak, hamuzsírnak, kátránynak főzése, korom készítése, fűrészes vagy egyéb gödör és farakodó vagy dolgozó hely vagy műhely felállítása, szerszám vagy egyéb használatra szánt fa faragása vagy más hasonló munka teljesítése, gondatlanságból erdőégés okozása, erdőben engedély nélküli járás-kelés kocsi-val, marhának tilos úton való hajtása, engedély nélkül új út törése, vagy hat évesnél fiatalabb utánnövények közti járás-kelés, a közutakon kívül s az erdőtulajdon biztonságára szempontjából való aggályos tartózkodás s gondatlanságból bár tűz gerjesztésére jogot nyert üzemek által az erdőben tűzvész előidézése (pl. mész-, szénégetésnél, szurok- és kátrányfőzésnél, koromkészítésnél és hamunyerésnél) stb.

Végül a *«kivételos intézkedések»* az erdőtermékek beszerzési helyét igazoló faeladási igazolványoknak kötelező használatára vonatkozólag (L. az Erdőtörvény 115. és 116. §.) tartalmaznak szigorú rendelkezéseket.

Az erdőaltisztnak egyik legfőbb kötelessége mindig

## TÁRCZA.

### Első szarvasvadászatom.

Irta: Bokor Róbert m. kir. erdőtanácsos. (Vége.)

Én elgondolkozva az első szarvasvadászatomon bekövetkezendő dolgok felett, már korán reggel az elindulás előtt arra az álláspontra helyezkedtem, hogy nekem tulajdonképpen nem szükséges okvetlenül már az első alkalomkor szarvast lőnöm, megelégszem az első vadászatomon azzal is, ha a szarvast akár elevenen, akár lelőve látni fogom.

Ezen álláspontomhoz képest nem követeltem magam részére esetleg jó vagy legjobb vadászállást. sőt ellenkezőleg, megelégedtem olyannal, a honnan csak láthatok valamit, mert ismervé izgékonny természetemet, miért kerüljek már az első szarvasvadászatom alkalmával esetleg valami nagy szarvasbikával kellempetlen összeütközésbe. Mindezeket közölve az erdőgondnok úrral, ő azzal nyugtatta meg felizgatott kedélyemet, hogy: «Majd felállsz elsőnek a nyiladéokra és pedig közel a műúthoz, a honnan veszély esetében az útra menekülhetsz.»

Úgy is lett; én a műüttől mintegy száz lépésnyire álltam elsőnek a nyiladékon, várakozó állásba helyezkedve.

Nemsokára elhangzott a tacsót és a Dombost vezető erdőőr jelző kürtje, figyelmeztetésül arra, hogy «Vigyázz», mert a tacsó és a Dombos működésének megkezdése iránt megtörtént az intézkedés. A tacsónak vékony, jelző sívítását nem hallottam, de félóra mulva a Dombos öblös, szaggatott csabolása ütötte meg hallóérzékemet, de nagyon messze, éppen az ellenkező oldalról tőlem.

— Hála az égnek! — gondoltam nyugodtan. — Nem felém tart.

A Dombos hangja kis idő mulva mintha jobban fordulna felém. Az ördög nem alszik, hátha felém hajtja esetleg a vadat s gondolataimban kezdtem foglalkozni a szarvas életmódjával, a hogy azt valamikor tanultam.

Dombos hangja egyre kivehetőbb lesz és felém fordul teljesen. Testemen végigszalad a hangyajárás érzése s eszembe jut egyszerre mindaz, a mit valaha szarvasbikáról olvastam. Hiszen az, ha veszélyben van, döfni is képes, ha rosszul találják el, haláltusájában úgy rúgja fel az elrontóját, hogy ott maradhat.

az legyen, hogy védkerületében az erdei lopásokat, az erdei kártételeket, a veszélyes cselekményeket és mulasztásokat a rendelkezésére álló eszközökkel, de mindig a törvények által megengedett módokon *igyekezzék megakadályozni s azok elkövetőit kinyomozni s illetőleg tetten érni s a kihágásokat az erre vonatkozó miniszteri utasítás gondos és lelkiismeretes betartásával lehetőleg még a helyszínén «Az erdei kihágási napló»-jába bevezetni s főnökének az eseteket bejelenteni. Ha az erdőkárok tetteseinek kinyomozásához másnemű intézkedésekre (pl. csendőrség, községi előljárárság igénybevétele stb.) lenne szükség, akkor minden esetben főnökének kérje ki rendeletét.*

A mi a *házkutatást* illeti, itt főleg arra figyelmeztetjük az erdőaltiszteket, hogy azt egymagában vagy altisztársával sohase tartsa meg, hanem ha már kikerülhetetlen az, akkor *minden esetben* a községi előljárárság közreműködésével tegye azt, nehogy ebbeli eljárása által magánlaksértést kövessen el. A házkutatás megtartásának eljárási szabályait illetőleg — ha ezekkel nem lenne az erdőaltiszt tisztában — főnökétől kérdezze meg a szükséges tudnivalókat.

Itt az erdőaltiszteket főképpen a *fegyverhasználat tekintetében a legnagyobb elővigyázatra és óvatosságra intjük*. E tekintetben az erdőaltiszteket *állandóan tartsa szem előtt a nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. Miniszter úrnak 1895. évi 72086. számú és «Az erdőőrök fegyverviselési, fegyverhasználati és fegyelmű szabályai»-ra vonatkozó rendeletét.\**

Miután a tapasztalás azt igazolta, hogy az erdőaltiszt komoly, nyugodt, békességes, de a mellett szigorú

\* Ezen szabályok az «Erdőőr» nyolczadik kiadásában közölve vannak. Közöl.

viselkedése az erdőkártevők nagy részénél a kellő és jó eredményeket hozza létre, az erdőkárok tettenérése alkalmával tanusítson az erdőaltiszteket mindig igazságos, szigorú s gorombaságot kerülő fellépést, mert ez egyrészről tekintélyét fogja emelni, de másrészt a hivatalos eljárás komolyságát is növelni fogja.

Általában a becsületesen, tisztességesen és lelkiismeretesen teljesített szolgálat által, nemkülönbén a mindenkori példás, józan és komoly magaviselet által fogja az erdőaltiszteket a maga részére az állásának megfelelő közbecsülést megszerezni s csakis ilyen kifogástalan s másoknak példát adó élete által lesz képes az erdővédelmét pontosan, kifogástalanul és megalégedésre teljesíteni.

(Folytatása következik.)

### A tiszafáról.

A ternyő tiszafáról (*Taxus baccata* L.) azt mondják, hogy kipusztulóban van. A «Naturwissenschaftliche Zeitschrift für Land- und Forstwirtschaft» egyik füzetében dr. Kollmann kimutatja, hogy ez a tűlevelű fa Németországban még meglehetősen el van terjedve. Dr. Kollmann egy tiszafaállabról is megemlékezik, a mely eddig még nem igen volt ismeretes és a mely az ő szorgos kutatása szerint egyike a legnagyobbaknak. Ez a tiszafaállab Felső-Bajorországban, Paterzell mellett, másfél—két órányira van Weilheimtől, Ammerseetől délre. A Tiszafák itt egy főként luczfenyőből, azonkívül jegenyefenyőből és különféle lombfákából álló erdőben vannak, hol leginkább egyenként s csak ritkábban 2—6 darabból álló csoportokban jönnek elő. Összes számuk körülbelül 2400—2500 darabra tehető, melyek közül 845 törzsnek az átmérője a 10 cm-t meghaladja. A leg-

A Dombos öblös hangja már egészen tisztán kivehető és bizonyossá válik előttem, hogy rám hajtja a vadat.

Térdeim remegnek s ujjaimmal a felhúzott ravaszok között idegesen pepecselek.

Egyszerre, a mint véletlenül a nyiladékra nézek az út felé, akkor szalad keresztül ott egy szép őzbak.

Hála az égnek, gondolám megkönnyebbülve, hát őzbakot hajt a Dombos? Nem tudván, hogy Dombos méltóságán alulinak tartaná, hogyha szarvason kívül más vad hajtására is akarnák szorítani. Dombos hangja most már egészen közel van hozzám, az előttem levő fiatalos zúgni kezd, látom az egyes fák koronáinak hajlongását s olyan érzés fog el, mintha egy égháború volna készülöben s így nekem legjobb lenne még idejében valahova menekülni, nehogy valami borzasztón menjek keresztül.

A fiatalos rettenetesen zúg, török a földön fekvő fa és remeg a talaj alattam s egyszerre fekete lesz a szemem előtt minden s a műút felé szeretnék szaladni, de tartottam tőle, hogy hátha éppen akkor ugrik ki a bős és agyonhajszolt szarvasbika a nyiladékra s agyon-típorja gyáva testemet?

Remegve, homlokomon a hűvös reggeli levegő dacára kivert hideg verejtékkel, elhatározom, hogy a fejemet beledugom az előttem levő sűrűségbe vagy pedig lefekszem a nyiladékra, hogy a menekülő bős szarvasbika meg ne lásson, vagy pedig száraz fatuskónak nézzen.

Megrezen azonban a föld, mintha földrengés volna s én a nagy dörrenés felé tekintve, a nyiladékon látom a hatalmas szarvasbikát, a mint bámul reám s büszkén végigmérve remegő alakomat, mintha azt gondolná: «Hát ez is vadász akar lenni?»

Arczomhoz próbálom emelni lankaszter-fegyveremet, de nem lehet, nincs erőm, sem tehetségem hozzá s a fegyvert elsütni sem bírom, hacsak nem a levegőbe.

A hatalmas agancsos még egyszer végigtekint rajtam s lenézőleg, büszkén hátraveti gyönyörű agancsát és egy zúgó ugrással átveti magát a nyiladék másik oldalán levő öreg tölgyes sűrűjébe.

A hatalmas állat ugrásának pillanatában mintha egy nagy súly esett volna le a testemről, mozgékony lettem s könnyen arczomhoz emelve mordályomat, a tovább iramodó szarvas felé elsütöm annak jobb csövét s azonnal, ott, a hol álltam, az elsütött töltény hüvelyét,



vastagabbak mellmagassági átmérője 85 cm és legnagyobb magassága 16 méter, de található a tiszafa ott mindenféle nagyságban és korban s szaporodásuk ott csaknem erősnek mondható, úgy hogy kipusztulásukról szó sem lehet.

Angliában, a hol ezt a fát emberemlékezet óta ápolják, egy, sőt több méter vastagok is vannak, a melyeknek a kora több száz, sőt ezer évet is meghalad.

A budapesti 1885. évi országos kiállításon szintén volt egy ezredéves, 120 cm vastag tuskó maradványa látható, mely Máramaros vármegyéből, a bogláni kincstári erdőgondnokságból származott. Jelenleg hazánk erdeiben a nagy ritkaságok közé tartozik és csak kis példányokban fordul elő ez a szép fa, de régebben nálunk is voltak kiterjedt tiszafaállatok, melyeket azonban a fa nagy keresettsége miatt kipusztítottak.

Fáját az esztergályosok és asztalosok nagyon keresik, mert nagyon jól lehet páczolni és fényezni. Feketére politúrozva alig lehet az ébenfától megkülönböztetni. A tiszafa sűrű lombozata, árnytűrősege, jeles sárgászöld képessége és szépsége, valamint fájának roppant tartóssága miatt, bár igen lassan nő, a felkarolást megérdemli s kívánatos, hogy mi se engedjük ezt a fát nálunk teljesen kivészni, hanem a hol neki a termőhely megfelel, a bükk- és fenyőállatok védelme alatt kisebb csoportokban megtelepítsük, illetve a hol van, fenn-tartsuk. (—h.)

### Mesterséges fázánvelés angol módszer szerint.

Irta: Witt Sándor erd. számvevő. (Vége.)

Ezeknek előre bocsajtása után most már rátérek a fiatal fázánok átszállítására.

Ennek két módja van. Az esetben, ha a lóherés határos azzal a fiatalossal, a melyen őket ki akarjuk eresztetni, úgy a ládákat naponta azon hely felé huzzuk. Így egy bizonyos idő múlva szinte észrevétlenül elérjük védelmet nyújtó, állandó otthonukat.

A leggyakoribb esetben azonban a hereföld a kieresztés helyéhez távolabb esik s ez esetben a fenti módot nem alkalmazhatjuk. Már egy ízben említettem, hogy a felnevelő ládákat minden este ajtóval kell el látni s így a csibék reggelenként a kotlóval együtt vannak. Az elszállítás reggelén, minden egyes láda alá fenékdzsekkát tolunk, óvatosan, hogy a kis fázánoknak idejük legyen a dzsekkára rá ugrani, különben könnyen becsíphetjük őket lábuknál fogva. Az alátolt fenékdzsekkát 2—3 szöggel a ládához erősítetjük s így feltesszük őket a kocsikra. Egyrészt, hogy egyszerre több ládat szállíthassunk, másrészt, hogy a kocsin is jól megerősíthessük őket, a kocsin oldalkra keresztben dzsekkákat fektetünk és a dzsekkához odaszögezzük a ládákat.

Az elszállítás a kora reggeli órákban történjék, mikor még hűvös van.

A ládákat út vagy nyiladék mentén állítsuk fel, hol egyrészt az etetést könnyen eszközölhetjük, másrészt a felügyelőszemélyzet fázánainkat szemmel tarthatja s a közeledő kártékony vadtól is könnyebben védhetjük. A kotlók egyszerűbb etetése és itatása céljából két ládat egymás mellé tehetünk s így két kotlónak egy itató elegendő.

A fiatal fázánok közt egy igen veszedelmes baj szokott fellépni. Ez a «vörös torokféreg» elterjedése. Ennek megátlása céljából, egy arra alkalmas fujtató segítségével a ládában együtt lévő fázánok közé az úgynevezett «Kamlin» port (kapható Polsterer Henrik, bécs-új-helyi czégnél «Salubria» elnevezés alatt) fecskendezzük

későbbi árulómat, kidobtam a nyiladék azon helyére, a hol a lövés előtt életem egyik borzalmas pillanatában állottam.

A lövés után nem sokára jött ki a nyiladéka a szarvasbikát fáradhatatlanul üldöző Dombos s megpillantva engem, szomorúan azt látszott tőlem kérdezni: «Hát te voltál a pacczer?»

Az eldördült lövésre természetesen körülöttem sereglett össze az egész nyiladékon elhelyezett puskás. kompánia s először a dühös ábrázatú erdőgondnok úrnak lesújtó szava ért engemet:

— Te lőttél? Nos, hol van a szarvas?

Erre éltem át azután életem egy keserves pillanatát.

A mennyire lehetett, összehordtam mindent, hogy ügyetlen és gyáva viselkedésemet a rám támadó vadász-czimborák előtt eltakarhassam.

Először is mondtam:

— Lőttem, az igaz, de nagyon messze volt tőlem és nagyon gyenge állatnak minősítettem, a melyre löni nem is érdemes.

Az ám, de a nyiladékon fölfedezett szarvasnyomból a sok gyakorlott vadász éppen azt sütötte ki, hogy egy

hatalmas tizennyolczas szarvasbika lehetett s tőlem tizenöt lépésre állott meg, mert a szarvas nyoma és a nyiladékon általam kidobott és a helyén talált üres töltényhüvely közötti távolság pontosan lelépve, éppen tizenöt lépés volt.

— A puskám rossz, mert a jobb csőve balfelé görbült, tehát a jobboldalra ugrott szarvast alig találhattam el, egyébként meg is sebezhettem a szarvast — mutatva a kezemben levő véres falevélre (ezt a fogamból szíttam ki a hátam mögött suttogó «Gyura» czimborám tanácsára), így folytattam tovább.

Mindhiába, nem használt semmi. Abban az irányban ugyanis, a merre a hatalmas szarvasbika teljes egészségben elment, tehát tőlem jobbra megtalálták egy szép gyertyánfába belefűrődve a golyót s így a fegyverem jobb csőve aligha volt balfelé görbítve, sem pedig a szarvas nem volt megsebesítve.

A vadásztársaság minden tagjának volt valami, én rám nézve lesújtó megjegyzése, a melynek erejét és életét én semmivel sem tudtam meggyengíteni, mert hiába, nem bírtam löni és tényleg tizenöt lépésről elhibáztam egy gyönyörű tizennyolczas agancsárt. A szigorú erdő-

s csak azután, ha végig bekamlinoztuk az összes ládákat, kezdjük őket kiereszteni.

A vörös torokféreg egyike a legveszedelmesebb bajoknak, miért is elterjedésének meggátlására nagy gondot kell fordítanunk, annál is inkább, mert később, ha már a fázánok a felnevelő ládát nem keresik fel éjjelre, igen bajos őket gyógyítani. A vörös torokféreg fellépését a beteg csibe azzal jelzi, hogy folyton prüszköl s köhéscsel, igyekeztve a férget torkából ily módon eltávolítani.

Ugyanakkor, mikor a fiatal fázánokat kiengedjük, velük együtt egy-két kotlót is kibocsájtunk. Ezek igen jó szolgálatokat tesznek a szabadban s különösen a kártékony vad közeledtére fázánainkat figyelmessé teszik.

A fiatal fázánok új helyüket hamarosan megszokják. Itt már tojást nem adunk eledelükhöz s naponta csak 4-szer etetjük őket. Főeledelük a «Fattinger eleség», melyhez bizonyos mértékben főtt rizst és főtt buzát adunk. Jól előmozdítja növekedésüket, ha eleségükhöz kevés «Praire» húsreszeléket adunk (1000 fázán eleségéhez cca. 2 kgrammot). Az eleség, mint azt már említém is, elég nedves és mégis porhanyós. kell, hogy legyen. Ha tehát ragadós volna, úgy keverjük hozzá kellő mennyiségben tengeri lisztet. Igen jó hatással van a fázánok emésztési képességére az úgynevezett «Standard» liszt, melyből 1000 fázán etetéséhez elegendő 1/2 liter.

Hét hetes korukban kezdenek a fázánok felgalyazni. Mindaddig, míg az éjjelt a felnevelő ládában töltik, a ragadozók elriasztása czéljából ajánlatos, hogy éjjel tűz égjen s ezzel, ha már a fázánok felgalyaztak, hagyunk fel.

Három hónapos korukban már felismerhető a kakas s ekkor fogjuk be tenyészanyag szükségletünket és az eladásra szánt mennyiséget.

gondnok úr végre komolyan kijelentette, hogy «a gyakornok úrnak megköszönheti mindenki az elrontott szarvasvadászatot, mert Dombost, a mely a szarvast messze elhajtotta, mai napra többé megkapni nem lehet, miután teljesen elfáradva ott fekszik valahol az erdő sűrűjében s így a vadászatnak vége, mehetünk haza; máskor pedig olyan koczavadász, mint a gyakornok úr, maradjon otthon».

Ez a kijelentés teljesen lesujtott s legjobban szerettem volna a föld alá sülyedni.

Senki sem volt könyörülettel irántam, csak Gyura bátyám, ki azt mondta: «Haj, de kár, hogy elhibáztad a szép, hatalmas állatot.» A Brajko barátom pedig oda nyilatkozott: «Haj, de jó, hogy felém nem jött.»

Az eddig történetekről csak a jó erdőbácsinak nem volt tudomása, mert ő a standon vadász-székére leülve, miután nem gyujthatott szivarkára, boldogan szunyókált.

— De mi az — szolt egyszerre az erdőgondnok úr. — Vigyázz, a Dombos visszahozza a szarvast. Hajtotta egészen a holt Duna-áig, a szarvas nem ment át a vizen, hanem meggondolva a dolgot, visszafordult s a Dombos, kis pihenés után most újból a nyiladékra

A befogás meglehetősen egyszerű és ez időben elég könnyen is megy. Mindenek előtt a fogó hálót állítjuk fel. Ez úgy történik, hogy ott, hol az eleséget naponta kihintjük 8—10 méter hosszúságban, 2 méter magas karókat verünk le 3—4 méter távolságban. A karókra aztán kihúzzuk a hálót olyformán, hogy csupán a tető és a két hosszoldal legyen zárt, míg a két homloknál a hálót fellebbentjük. Az ily módon felállított fogóba eleinte idegenkedve mennek enni s csupán néhány bátrabb merészkedik a szabadon levő kotló után. Kétháromszori etetés után azonban már csak az igen félénk fog kívül maradni. Ha azt látjuk, hogy elegendő jön be, úgy a legközelebbi etetésnél a két homlokkal hálóját óvatosan lebecsájtjuk és a bennlevőket összefogdossuk.

Megtörténik azonban az is, hogy fázánaink már kissé elszéledtek a rendes etetőtől és úgy a hálóba keves megy be; ekkor már körülményesebb a befogás, mert több helyen is kell fogót felállítanunk. Ily esetben legcélszerűbb az önműködő fogókat felállítani, oly helyeken, hol fázánaink tömegesebben tartózkodnak.

Eleséget csupán a fogókba szórunk, melyek egy, esetleg több befelé igen könnyen nyíló ajtócskával vannak ellátva. A legegyszerűbb szerkezetű ajtócska, melyet bárki is könnyen elkészíthet, a következő: egy 30 cm. hosszú, gömbölyű fába egymástól 5 cm. távolságra lyukakat furunk és ezekbe oly hosszú, kemény sodronyt huzunk, hogy a hálón hagyott rést elzárhassák. A fa két végén szintén lyukat furunk be és az így elkészített ajtócskát a hálón levő résre alkalmazott rázába helyezük olyformán, hogy a rázába két oldalt bevert szög az ajtócska fájába két oldalt fűrt lyukba kerüljön. Az ajtócskának a két szög közt igen könnyen kell járnia, hogy az eleség után igyekvő fázán nyomásának könnyen engedjen és ha már azt betolta, utána saját súlyá-

törekszik vele. Kiki foglalja el a helyét, csak a pacczer erdőgyakornok bujjon el valahová.

Én ennek következtében szaladva kerültem a nyiladék másik végére, azzal a gondolattal, hogy ott talán nyugtom lesz.

Azonban megint csalódtam, de most előnyömré.

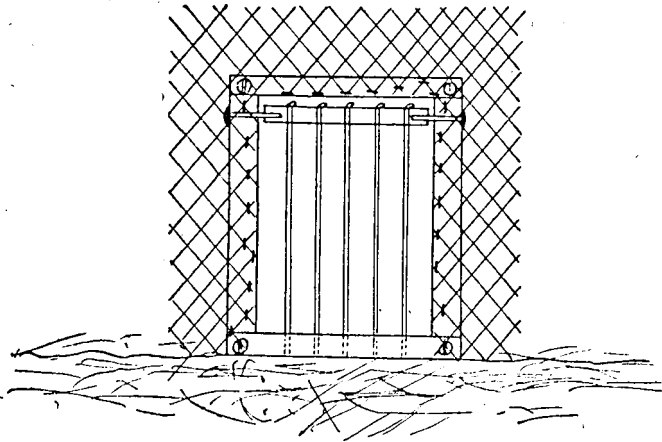
A Dombos hangja újból közeledett felém, hát reméltem, hogy lesz alkalmam a rajtam esett vadászcsoorbát kiköszörülni.

Nem remegtem többé, hanem az előbb kiállott szégyentől fölhevülve, teljesen nyugodtan és elkészülve vártam a bekövetkezendőket.

Az előttem levő tölgyes öreg és tiszta erdő volt s így a felém törekvő hatalmas agancsárt már messzebb-ről fogom észre venni.

Éppen az ellenkező érzések tartották lefogva lényemet, mint az első hajtás borzalmas pillanatai alatt.

Úgy éreztem, hogy biztosan helyrehozom tönkretett vadászbecsületesemet. Diána istenasszony segítségével úgy történt minden, a hogy éreztem. A Dombos által visszahozott és már teljesen agyonhajszolt tizennyolcas agancsár egyenesen felém tartott, de sem nézése, sem ira-



Önműködő csapóajtócska fészébefogókra alkalmazva.

nál fogva eredeti helyzetébe visszatérhessen. Az ajtócskát 1—2 napig felfelé kell fordítanunk és ott megerősítenünk, hogy a fogóba beszokjanak a fészékek s csak aztán engedjük le, hogy tulajdonképeni hivatásukat teljesítsék.

Tenyészanyagul természetesen a legszebben fejlődött és erőteljes egyedeket használjuk, mert csak így várhatunk megfelelő ivadékokat. A befogásnál már előzetesen egy kis számításra kell csinálnunk, hogy tulajdonképen mennyire lesz szükségünk? Csupán saját részünkre tartunk-e vissza tenyészanyagot, avagy eladásra is számíthatunk. Ezen számvetésnél igen fontos vadász urunk óhajával tisztában lenni. Ha mindjárt az első évben szándékozik vadászni, úgy csupán a saját tenyészanyag szükségletünket fogjuk be; ha azonban a fészékes költségeinek csökkentését óhajtja, úgy befogunk annyit, a mennyit lehet, az értékesítési viszonyok tekintetbe vételével. Felesleges mennyiségben azonban sohasem fog-

hatunk be — különösen az első évben — mert egyrészt az élő fészékeknek igen nagy kelendőse van, másrészt, ha mint tenyészanyag fenn marad is, a tőlük tavasszal nyert tojások értékesíthetők. Legfőleg a kakasokra nézve kell óvatosaknak lennünk és itt sohase lépünk túl a helyes arányt, mely szerint 5 tyúkhöz 1 kakast számíthatunk s ezen túl csupán a tartalék tenyészkakasokat tartjuk meg, azaz a rendes kakasállomány 4—5%-át.

Saját tenyészanyagul szolgáló fészékeinket szárnynyírás, míg az eladásra szánt fészékeket szárny-lekötéssel fosztjuk meg repülő képességüktől. A szárnynyírás abban áll, hogy a fészék egyik szárnyán a röptollakat töben lenyírjuk, miáltal a röptollnál szükséges egyensúlyt elvesztik. A lekötés kissé komplikáltabb. Ezt vagy mindkét, vagy csupán egyik szárnyán alkalmazzuk oly formán, hogy egy  $\frac{1}{2}$  méter hosszúságú, 1 cm. széles, erős lapos zsinórral a szárnytőt lazán átkötjük, úgy, hogy a kötés a zsinór közepére essék. Most a szabadon levő zsinór szálát körülbelül 2—3 újjnyi távolságban egymással összekötjük és ezen utóbbi kötéshez a 4—6-ik evezőtollat odahuzatjuk és tövükön fogva erősen megkötjük; a még fennmaradó zsinór egyik szárát pedig a szárnytőn alkalmazott laza kötésen átbujtatva a másik szárral összekötjük. A lekötés azonban a fészékeket fejlődésükben hátráltatja, miután a szabad mozgásban akadályozza őket s így csupán ott alkalmazzuk, a hol a szükség írja elő. Sokan vásárolnak fészékeket azon célra, hogy azokat a szabadba eresszék ki, ez esetben nyírt szárnyú fészék nem felel meg, miután repülni nem tud s így a ragadozók biztos zsákmányává lesz. Mielőtt ez utóbbiakat a szabadba kieresztenők, a lenyírt tollaikat ki kell húzni s csak aztán — körülbelül 4—5 hét múlva — ha az új röptollak kinőttek, engedhetjük őket a szabadba.

modása és tartása nem volt olyan rettenetes, mint az első hajtásban.

Most egészen nyugodtan 45 lépérről célbavettem és görbe jobb csövű fegyveremet elsütvén, a hatalmas állat első lábaira rogyott.

Büszkeségtől fölegyenesedve, de az állasomat látható jellel megjelölve, a már csak vergődő hatalmas agancsár felé indultam. Nem mult el tíz perc és a hatalmas szarvasbika egy gyönyörű lövéstől találva, ott feküdt előttem, mellette farkát dicsézően csóválva, heverészett teljesen elcsigázva a vadászat hőse, az előttem most is felejthetetlen Dombos kopó.

A lövésre természetesen most is összegyülekezett az egész vadásztársaság, mindenki megnézte a földön fekvő hatalmas agancsárt, de senki sem volt kíváncsi, hogy ki a szerencsés lövő.

Az erdőgondnok úr csak emígyen szólt:

— Az agancsot elviheted majd emlékül.

Gyura és Brajko, az én jó vadász-czimboráim voltak az egyedüliek, a kik örömtől sugárzó arccal szorongatták kezemet, mondván: «Ezt ugyan jól csináltad» s egyúttal mindegyikük lelépte a lőtávolságot.

Hogy én mi mindent gondoltam, azt leírni hosszadalmas volna. Az előkelő városi vadászbereknek most már nem volt maradásuk, mindegyiknek még ma akadt valami sürgős dolga otthon, úgy hogy rövid idő múlva csak az erdőhatóság központjából a vadászatra jött szaktársak és vadász-czimborák kerülnék ebédre a vadászatot rendező erdőgondnok úrhoz.

A jó erdőbácsi csak azután került elő a standjáról s csodálkozva hajtogatta, hogy ő bizony nem látott semmit s nem hallotta sem a Dombos gyönyörű csaholását, sem pedig a lövéseket; no, de alaposan megéhezett s alig várja az ebédet.

A vadászebéd az erdőgondnok úrnál egészen csendesen folyt le. Én adtam büszkén a kész szarvasvadászt s a többi vadász-czimborák velem incselkedtek ugyan egy kevéssé, de én megjegyzéseikre nem reagáltam, öntelten csak arra gondolva, miként fogom ezentúl a szarvasokat pusztítani; pedig az első szarvasom óta lelőtteket könnyen elbírnám egyik kezem ujjain számlálni.

Az elköltött ebéd után négy órakor délután a jóságos erdőbácsi, a Brajko és én az erdőbácsi kocsiján

A repülő képességüktől megfosztott fáczánainkat egy ideiglenes volierben — nyári telep — helyezük el, honnan aztán teletetésre a téli volierbe kerülnek. A két volier felállítása ugyanazon módon történik s így csupán a téli volier felállítási módját fogom ismertetni.

Legjobban arra kell ügyelnünk egy volier felállításánál, hogy a térség, melyet bekerítünk, változatos legyen. Mező, cserjés és szálás okvetlenül szükséges arra, hogy fáczánaink jól érezzék magukat benne. Kiterjedésére nézve a tenyészanyag mennyisége mérvadó s rendszerint 25 m<sup>2</sup>-t számítunk egy-egy fáczánra; azonban inkább többet, mint kevesebbet. Ha megfelelő terepet találtunk és azon a voliernek szánt térséget kijelöltük, hozzá látunk a kerítéshez közel levő bokrok és fák kivágásához és a benyuló ágak felnyeséséhez, nehogy azokról a ragadozók volierünkbe beugorhassanak. Ezután az egész telepet bekerítjük 3 m. magas dróthálával, mely háló 1 m. magasságig oly sűrű fonatú, hogy azon a legkisebb ragadozó se tudjon keresztül bújni. Ennek folytatása a 2 m. magas nagyobb lyukbőségű háló, mely fent 30 cm. szélességben befelé hajlítandó, hogy a felfelé kuszó fáczánok ki ne szökhessenek. A sűrű fonatú háló 25 cm. mélyen a földbe van eresztve a czélből, hogy a kártékony vad alatta be ne bújhasson. A belső berendezés következőkből áll: Fedett etetők, itatók és a befogó, vagyis a volier egyik végében keresztbe kifeszített 2 m. magas sodronyháló, mely használaton kívüli állapotban a czölöpökre van felhajlítva. Felgalyázó helyekről szintén kell gondoskodnunk, mire nézve legalkalmasabb, ha fiatal fákat hajlítunk le oly alacsonyan, hogy azokra úgy a lekötött, mint a nyírt szárnyú fáczán felülhessen.

Mint már említettem, a fáczánokat az erdőben történt befogás után az ideiglenes volierbe szállítjuk. Mi-

előtt azonban ott kieresztenők, beporozzuk őket az előbb leírt torokféreg elleni védőporral. E czélra vékony fenyődeszkából 2 m. hosszú, 1 m. széles és ugyanolyan mély szekrényt készítünk, hogy abba 20—25 fáczánt egyszerre betehessünk. A láda fedőjén nyílást hagyunk, hogy azon fújtató segítségével a port beszórhassuk. Ezután a fáczánokat 2—3 perczig a ládában hagyjuk, hogy a port jól belelegezhessék, s így folytatjuk a kamlinozást összes fáczánainkkal.

A fáczánokat fogságukban igen jól kell táplálnunk, hogy szépen növekedjenek. Mindaddig, míg teljesen ki nem fejlődtek, a «Fattinger» legyen a főtáplálékuk. Később szemes eleséget adunk, mint buza, köles és apró szemű tengeri. A téli hónapokban hetenként kétszer főtt burgonyát és répát adjunk, mihez hozzá keverünk kevés buzát és tengerit. A volierbeli fáczánokat, melyeknek szárnyuk nyitva van, figyelemmel kell kísérni, vajjon nem kezdenek-e röpképesekké válni; ez esetben össze kell őket fogni és a kinőtt szárnyat újból lenyírni. Az összefogás alkalmával jó, ha lábaikat megvizsgáljuk, mert igen gyakori, bár nem veszedelmes betegség fordul elő köztük, t. i. a lábszármeszesedés. Ezen ragályos baj gyorsan terjed s ha ősszel csak néhány szenved benne, a télen át tenyészanyagunk legnagyobb részét megfertőzheti. Az ilyen fáczán kedvetlen, keveset eszik és ennélfogva lesoványodik. Már pedig arra, hogy az ilyen elgyötört fáczán jól szaporítson, nem igen lehet reményünk. A bajt tehát gyógyítani kell. A lábszármeszesedést igen könnyű felismerni. Ugyanis a lábszár úgy néz ki, mintha vastagon be volna meszelve. Mindenek előtt arra törekszünk, hogy a kemény páncélos réteget megpuhítsuk. Ezt elérhetjük gliczerin vagy vaselin bedörzsöléssel. Másnap a megpuhult réteget szappanos langyos vízzel lemossuk, a pikkelyeket lekaparjuk és a

hazatértünk, a többi vadász-czimborá azonban még ott maradt egy kis délutáni kacsavadászatra. A Brajko is ott maradt volna, de ebéd alatt a megtartott vadászat eredménye fölött érzett örömeben felöntött egy kicsit a garatra s így félt, hogy a holnap reggelre kitűzött 25 tárgyalását nem lenne képes megtartani.

Hazafelé a rövid úton mentünk, mert az erdőbácsi-nak az elköltött jó ebéd után nem volt dolga Zomborban.

Visszafelé a lovagkocsin Brajko került az erdőbácsi mellé, de nem helyezkedett úgy, mint én, kifordulva a koci baloldala felé, hanem az ülés szélére ült le, hogy így férhessen el az erdőbácsi mellett, fegyverét pedig a lába közé szorította s kezeit a csövekre támasztá, hogy így megrögzítve, a hintó döcögésétől ösztökélt előre és hátra hajlongásában valahogy az orrára ne bukják. Az erdőbácsi a hintóban kényelmesen hátradőlve, szivarkára gyújtott és alig, hogy a vadászat színhelyét elhagytuk és döcögni kezdtünk, a mellette ülő és már előre-hátra bölintgató Brajkónak a régi időkről mesélni kezdett.

Az erdőbácsi egyre beszélt, a Brajko pedig előre-

hátra bölintgatott, a mely mozgásait az erdőbácsi oda magyarázta, hogy a Brajko hajlongásával az ő mondokájának igaz voltát és érdekességét igazolja és támogatja.

Közel jártunk már hazafelé, a midőn az erdőbácsi olyant mondott, a mire sehogysem illett a Brajko hajlongása; az erdőbácsi erre figyelmes lett s előre hajolva megnézi a Brajko ábrázatját, a mely csendes, egészen komoly, szeme pedig teljesen nyitva áll.

Az erdőbácsi erre azt kérdi tőlem:

— Édes öcsém, alszik talán a Brajko?

— Igen erdőbácsi, már Kozora óta; nyitott szemmel szokott aludni, mint a nyúl.

— Hát miért nem mondta azt nekem előbb, akkor én is szunyókáltam volna.

— Én is akartam hallgatni erdőbácsi a sok érdekes dolgot és történetet.

És tényleg sok érdekeset hallottam akkor felejtetetlen jó, volt főnökömtől, sokra most is emlékszem.

lábát bekenjük kátránykenőccsel, vagy más rüh ellen használatos zsiradékkal. Ha a nyáron át csak legkevesebb mértékben is észrevettük a vörös torokféreg fellépését, úgy el ne mulasztjuk fácánainkat minden egyes befogásnál bekamlinozni.

A téli volierben a fácánok a következő év márcziusáig maradnak.

Most azonban visszatérek az erdőben maradt fácánok körüli teendőik leírásához. A tenyészanyag befogása után a hátramaradottakra kell összes gondunkat fordítani. Első sorban azon legyünk, hogy a már kissé elszéledt fácánainkat az elcsatangolástól visszatartsuk. Legelső sorban is jól kell őket táplálni, mert az elegendő eleség hiánya a legfőbb indító oka az amúgy is kóbor hajlammal bíró fácán elcsatangolásának. A «Fattinger»-eleséget mindaddig adjuk, míg csak a fütyű szóra tömegesebben megjelennek. Minél idősebbek, annál inkább behúzódnak a sűrű állabokba, e szerint tehát etető utainkat is meg kell hosszabbítani. Az etető utakra fektessünk száraz búzát, hintsünk kölest és később csöves tengerit. Elsős időben fedett helyen etetjük őket. A felügyelő személyzet azokat a fácánokat, melyek barangolási kedvet mutatnak, tereljék őrzőjüket alkalmával vissza. A személyzetnek már a hajnali órákban talpon kell lenni, mert a fácán kora reggel érez legnagyobb kedvet a barangolásra. Különösen árkok és vizmosások mentén szoknek meg leghamarabb; ezek átkutatására igen hasznos jól betanított szófogadó vizslát használni. Nagyon előnyös az erdő közelében tengerit, kölest, avagy tatárkát termelni, ezen körülmény az elvándorlást nagyban csökkenti. Nagyon természetes, hogy a kártékony vad pusztítását állandóan s erélyesen folytatnunk kell.

A torokféreg fellépésére szintén nagy figyelemmel kell lenni és ha ezt észrevennők, rögtön védekezni kell ellene. A szabadon levő fácánoknál a befogásról szó sem lehet, itt már nehezebb a védekezés. Ez esetben az «Assy» nevű präparatumot használjuk (kapható dr. Rosemann et Comp. droguerijában, Berlin, W. 30.). Ebből a szerből 5%-os oldatot készítünk, melylyel az összes edények dezinficiálva lesznek, úgyszintén a fácánok vizéhez is hozzákeverjük. Az «Assy» nemcsak a torokféreg, hanem a bélféreg és béllob ellen is sikerrel használható. Volier-fácánoknál a bél férgességét hathatósan lehet gyógyítani, ha páfránygyökeret pirulák alakjában adunk be beteg fácánainknak. Ügyelnünk kell azonban arra, hogy fácánainkat helytelenül ne kezeljük, különösen belső bajoknál. Ez esetben okvetlenül bontsuk fel az elhullott fácánt és vizsgáljuk meg belső részét. Bélférgesség össze nem tévesztendő kolerával, mely tévedés óriási veszedelmet és kárt okoz. A koleránál a fácánok tömegesen és gyorsan hullanak el. Egy pár perc előtt még egészséges fácán hirtelen szomorú lesz, kezd tántorogni és rövid idő múlva görcsök közt kimul. Fölbontva gyomra sötétvörös, szinte feketén véres. Ez esetben fácánainkat, a mily gyorsan lehet, más — még nem fertőzött — helyre kell szállítani és a még egészségeseket elkülöníteni. Védekezés ellene, ha a fá-

czának ivóvizébe vasgáliczoldatot öntünk (5 liter vízre 30 grammot) vagy higanyt teszünk.

Egy ragályos szembetegség is előfordul köztük. Eleinte ezen bajnál az egyik szem beragad, később áterjed a másik szemre is és ekkor az egész fej duzzadni kezd. Ha nem gyógyítjuk a bajt, sorba megkapják fácánaink és megvakulnak. Ez esetben a betegeket összefogdossuk és szemüket 2%-os Argentum nitricummal kell kimosnunk. A kezelés alatt állókat külön zárkába helyezük és a mosást ismételjük naponta kétszer, míg teljesen ki nem gyógyulnak.

## Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

**Néhány utasítás és szabály a baromfitenyésztők részére.** Célom alább dióhéjban, áttekinthetően felsorolni néhány oly szem előtt tartandó igazságot és szabályt a baromfitenyésztés köréből, melynek ismerete majdnem nélkülözhetetlen, a mai nehéz megélhetési viszonyok közt.

a) Mindenekelőtt csak egyfajta baromfit tenyészszünk, azaz kerüljük azt, hogy egyszerre több fajtát tartsunk, mivel ahhoz nagy szakértelem és nagy gyakorlat szükséges, mert egy rossz vagy elhamarkodott keresztezéssel, tenyészetünket úgy a tojáshozam, mint a fejlődés stb. terén tönkre is tehetjük, fáradozásaink gyümölcsöző hasznát nem élvezhetjük.

b) Fajtatenyésztésnél (a mi az előbb felsoroltakon kívül jobb értékesíthetése által is jobban kifizeti magát) az egyed fajtáját jellemző küelemre és annak szépségére is tekintettel kell lennünk. Ezt úgy érhetjük el a legkönnyebben, ha a tenyésztésre szánt egyedeket (tyúkot és kakast) szigorú elbírálás után kiválasztjuk, az erre nem alkalmasokat pedig a piacon értékesítjük. Tekintetbe kell még vennünk az így kiválasztott egyedeknél azok egészségi állapotát, mivel beteg állatok tenyésztésre alkalmatlanok; továbbá még azt a körülményt is, hogy milyen tojók; ez az utóbbi körülmény a kakasok anyjára is vonatkozik. Tudjuk azt nagyon jól, hogy a szülők átörökítő képességgel bírnak; de ez a képesség nem csak a jó, hanem a rossz tulajdonságokra egyaránt kiterjed.

c) Tenyésztőrszünk teljesen kifejlődött, azonban nem elaggott legyen. A még fejletlen vagy öreg szülők ivadécai korcsok, életképtelenek és főleg tenyészképtelenek lesznek; ilyen körülmények mellett igen hamar beállhat tenyészetünk visszafejlődése. Úgy a kakasok, mint a tyúkok 2—3 éves korukban vannak a legjobb tenyészállapotban, tehát ebben a korban bátran használhatóak tenyésztésre. Tenyésztőrszünknel gyakran alkalmazzunk vérfelfrissítést, a mit úgy érhetünk el, ha mindig más és más tenyészetből szerezzük be kakasainkat; ha ezt nem tesszük, akkor beáll a rokontenyésztés, azaz a midőn apa, leány, fiú, anya, testvér stb. párosítatik egymással. A rokontenyésztés tenyészetünk elsatnyulására, elpusztulására vezet.



d) Tyúkjainkat a friss levegő élvezetétől ne vonjuk el; igyekezzünk minél több alkalmat adni, hogy a szabadban kényük-kedvük szerint mozoghassanak. Majdnem szabályként állítható, hogy a napnak  $\frac{2}{3}$ -át, (azaz 16 órát) a szabadban töltsék, ha ezt betartjuk, úgy tyúkjaink edzettek, önállóakká és a fertőző betegségeknek, járványoknak ellenállóbbakká válnak és takarmányuk egy jelentékeny részét is megszerzik maguknak, a folytonos kutatás és kapargálás által; és így takarmányszükségletük kevesebb lesz, daczára jobb étvágyuknak.

e) Az etetés lehetőleg mindig egy és ugyanazon órában és helyen történjék. Ennek betartását bátran nevezhetjük egy fél takarmányozásnak. A túlságos bő etetéstől azonban óvakodjunk, mert az tyúkjaink elhízására és elzsírosodására vezet; már pedig kővér tyúkok és kakasok úgy a tojástermelésre, mint a nemiösztönük kielégítésére petyhüdtékké és tunyákká válnak.

f) Takarmányozásnál ügyeljünk, hogy forró vagy megfagyott takarmányt ne adjunk, mivel mindkét esetben az emésztőszerveket tesszük tönkre, miáltal beáll lesóványodásuk és elgyengülésük és sem tenyésztésre, sem pedig mint pecsényetyúkok értékkel nem bírnak. Azonban igen jó hatással van az emésztőszervekre, ha tél folyamán is zöld takarmányt és csontlisztet nyújthatunk. Az előbbi jó hatása annak víztartalmában van, az utóbbi, különösen a tojók tojásképződésére hat. A csontlisztben lévő zsír a tojásfehérje és sárgája képződését, míg méisztartalma a tojáshéj képződését igen nagy mérvben segíti elő.

g) A vizet naponta többször mindig friss és tiszta állapotban nyújtjuk tyúkjainknak; itt is, mint a takarmánynál ügyelnünk kell télen arra, hogy az túlhideg (jeges) ne legyen.

h) Óvjuk tyúkjainkat még az élősdiectől, nagy hidegtől, léghuzamtól és erős napfénytől. Az élősdiectől csak úgy óvhatjuk baromfiainkat, ha azok óljait és költőfészkeiket tisztán tartjuk, úgy, hogy legalább is minden 4—6 hétben azokat fertőtleníttjük, főleg az ülőfákat, vizes és takarmányedényeket; ha az utóbbiaknak gondját nem viseljük, akkor azok erjedésbe mennek át, a mi tyúkjainknál hasmenést fog előidézni. Egy gondosan tisztogatott és fertőtlenített ól az élősdiectől mentes lesz. Az ólakba és költőfészkekre czélszerű tőzegalmot használni, mert annak fertőtlenítő hatása van és kitünő trágyát is ad. A hidegtől, különösen azonban a hideg ólaktól óvakodjunk, mert azok mindenféle betegségeknek előidézői; túlmeleg ólak szintén kártékonyan hatnak állatainkra, mert ezáltal nagyon elpuhulnak, úgy annyira, hogy azok az idő viszontagságainak képtelenek lesznek ellenállni. Óvjuk baromfiainkat a napfénytől és esőtől is; ezt az által érhetjük el, hogy ha azok udvarát cserjékkel befásítjuk; erre a célra különösen ajánlható a bodza, mert annak termését előszerezettel felszedegetik és eszik. Az így befásított baromfiudvarok, árnyékot és menedéket nyújtanak az eső ellen is.

i) Költésre csakis egykorú tojásokat tegyünk egy

tojók alá, mert így a csirkék egyszerre fognak kibujni és egyenlően fejlődni. A tojások 5—14 naposnál idősebbek ne legyenek, mert a több napos tojásoknál a csibék kikelésével kudarcot vallhatunk.

k) A költésre nézve szabályként állítható, hogy edzettebb fajtaikat február hó 15-től április hó 15-ig; kevésbé edzett fajtaikat március hó 15-től május hó 1-ig költethetünk. A költés idejére nézve a legfőbb az, hogy az időjárás ne legyen már zord; de azért lehetőleg oly korán keltessünk, hogy az ősz második felében már az ideai tojóktól tojásokat nyerhessünk.

l) A kis csibéket az első 24 órában nem kell etetni; később oly takarmányokat nyújtunk nekik, a melyek a természetnek a legjobban megfelelnek, pl. 2—3 dl tejbe egy tojást verünk és azt tűzön melegítjük; ez igen jó takarmány lesz; később adhatunk még rizstörmeléket, kendermagot, stb. (bl.)

## Különfélék.

Az 1910. évi wieni első nemzetközi vadászati kiállítás magyar intéző bizottsága az elmúlt napokban ülést tartott, melynek tárgyát képezte a kiállítás területén építendő magyar vadászkastély terveinek megállapítása, a művészeti szakosztály munkakörének meghatározása, a kis- és nagyipar, valamint az erdő- és mezőgazdasági szakosztályok megalakítása iránt teendő intézkedések.

Esterházy Miklós herceg, az országos bizottság elnöke bejelentette, hogy a király Ő Felsege, továbbá József főherceg, valamint Coburg herceg ő fensége magyar vadászati kiállításukkal a magyar vadászkastélyban fognak résztvenni.

Hosszas megbeszélés tárgya volt a külön teremben rendezendő történelmi kiállítás kérdése. Ezen kiállításnak a rendezése érdekében a bizottság a legszélesebb körű mozgalmat indította meg s ezúton is felkéri azokat, kik történelmi vadászati tárgyaikkal ezen érdekes és nagyszabásúnak ígérkező csoportban résztvenni óhajtanak, hogy ez ügyben a kiállítás magyar országos bizottságához (V., Zoltán-utca 16. sz. a. Telefon 163-88) fordulni sziveskedjenek.

A kiállítás anyagának gazdagítása érdekében az intéző bizottság az elnöklő herceg javaslatára a kiállításban való jelentkezés határidejét 1909. évi szeptember hó 1-ig hosszabbította meg. A bejelentett tárgyak elhelyezésének kiszemelésénél a jelentkezések beérkezésük sorrendjében részesülnek előnyben. A kiállításra vonatkozó minden ügyben az országos bizottság (V., Zoltán-utca 16. sz. a. Telefon 163-88) készséggel ad felvilágosítást.

**Állatok etetése.** Alig hinné az ember, hogy az állatkertekben némely állat etetésével mennyi baj van és pedig rendszeren a legdrágábbakkal, a legnehezebben megszerezhetőekkel, a melyeknek az elpusztulása nagy veszteséget jelent. Egyik-másik óriás kigyó pl. hetekig,

sőt hónapokig sem eszik, hanem összezsavarodva hever jól fűtött ketrecében, és még csak a szemét sem mozditja meg, ha eledelül tengeri nyulat, galambot, vagy más állatot beeresztenek hozzá. Ha nagyon soká tart így a dolog, akkor erőszakos etetéshez, töméshez kell folyamodni. Ezt pedig úgy csinálják, hogy 8—10 ember kinyújtóztatja s ölébe veszi a lomha óriást, egy ember pedig három nyulat fűz egy hajlékony bambusz nád-szálla s ennél fogva a nyulakat szépen betolja a kigyó torkába. — A néha több mázsás teknősbékákkal is sok a baj. Ezek salátát és káposztát kapnak; de mivel ezek a növények még se olyanok, mint a Gallopagos szigetek füve, a honnan az óriások származnak, hát nem is esznek belőle eleget, mert nem igen izlik nekik, a minék az lenne az eredménye, hogy végre is elgyengülnének és elpusztulnának. Hogy tehát ennek elejét vegyék, lóhúst örölnék meg s ezzel kenik be a salátát és káposztát, hogy táplálóbba legyen.

**1200 koronás haláleseti segély.** Az Országos Gazdasági Munkás és Cselédsegélypénztár háromszoros tagság után 1200 korona haláleseti segélyt utalványozott néhai Jeszko János volt miskei erdőőr családjának, ki József főherceg ő fensége uradalmában állván alkalmazásban, szolgálatközben — valószínűleg vadorzók által, a mit a megindított vizsgálat ki fog deríteni — lelövetett és meghalt. A pénztár a háromszoros biztosítás alapján 1200 koronával segélyezte az özvegyet.

**Nyugdíjigényjogosultság megállapítására vonatkozólag** a m. kir. földmivvelésügyi miniszter úr elrendelte, hogy az Országos Gazdasági Munkás és Cselédsegélypénztár rendes tagjainak I. és II. csoportjába felvett azok az egyének, a kik nem gazdasági munkások, sem gazdasági cselédek, hanem általában a gazdaság valamely ágával csak mellékkeresetként foglalkoznak, az 1900: XVI. tcz. 18. §-a alapján állandó rokkantsági segélyre (nyugdíjra) akkor jogosultak, ha a segélypénztár igazgatósága a községi elöljáróságnak (városi tanácsnak, helyibizottságnak) pénztári (községi, kör-, járási, megbízott pénztári) orvos bizonyítványával igazolt előterjesztése, esetleg egyéb bizonyságok alapján megállapítja, hogy az illető egyén szellemi vagy testi fogyatkozásánál fogva előreláthatólag mindenkorra elvesztette azt a képességét, hogy az élete fentartására szükséges eszközöket eddigi foglalkozásához, képzettségéhez, társadalmi állásához mért szellemi vagy testi munkájával megkeresse. E megállapításnál nem vehető tekintetbe, hogy az illetőnek esetleg magánvagyonra van, sem pedig az, hogy főfoglalkozásánál — esetleg teljes fizetéssel — nyugdíjaztatott; viszont a munkaképtelenség ily módon való igazolása alól nem mentesek azok, a kik főfoglalkozásuknál — bárha munkaképtelenség címén is — nyugdíjaztattak.

## Hivatalos közlemények.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter úr a kinestári erdőigazgatóságokhoz, főerdőhivatalokhoz és erdőhivatalokhoz a következő körrendeleteket intézte:

43.609/VII-3. szám.

### Feloszlásnak indult vad lődíja.

Folyó évi 2441. számú jelentésére a k...i erdőgondnokság által követett azon eljárást, mely szerint a mérgezés útján elejtett rókák beigazolásánál a 64,141/I/1-a 1904. szám alatt kiadott utasítás 21. §-ában előirt rendelkezésektől némileg eltérően és kivételes esetekben, a midőn nagykiterjedésű védkerületek nehezen megközelíthető részeiben az elhullott rókák csak későn s már feloszlásnak indulva voltak feltalálhatók és ép ezért bőrük már nem volt lenyúzható, — bizonyítékul az egész csuha helyett a mérgezett rókák levágott füleit is elfogadta: jóváhagyólag tudomásul veszem s felhatalmazom, hogy ezt az eljárást a hivatal főnöke által indokoltnak talált esetekben, de mindenkor az elhullott vad mindkét füle bemutatásának kötelezettségével a jövőben is alkalmazhassa, sőt — medve kivételével — a többi szőrmés ragadozókra is kiterjeszthesse.

Budapest, 1908 július 16.

A miniszter megbízásából:

Róth s. k.,  
miniszteri oszt. tanácsos.

43,855/VII-3. szám.

### Ragadozó vadak kölykeinek lődíja.

Felmerült eset alkalmából értesitem a czímet, hogy az 1904. évi 64,141/I/1-a szám alatt kiadott utasítás Függelékének C) 2. fejezete alatt megállapított lődíjak az ott felsorolt ragadozó vadak kölykei, illetve fiai után is kifizetendők.

Budapest, 1908 október 17.

A miniszter megbízásából:

Bárá Podmaniczky Gyula s. k.,  
miniszteri osztálytanácsos.

46,727/VII-3. szám.

### Vemhes farkas és hiúz méhében talált kölykök lődíja.

Értesitem, hogy a vemhes anyafarkas méhében talált kölykök után az 1904. évi 64,141. szám alatt kiadott utasítás Függelékének C) 2. fejezete alatt a farkasra nézve megállapított teljes lődíj kifizetését engedem meg, ha a kölykök a fejlettség olyan fokát érték el, hogy azokat az elejtő az erdőgondnokságnak bemutathatta, avagy ha a tényállás más úton, de minden kétséget kizáró módon beigazolást nyert.

Ez intézkedésemet a vemhes anyahiúzok méhében talált kölykök díjazására is kiterjesztem.

Budapest, 1909 május 18.

A miniszter megbízásából:

Róth s. k.,  
miniszteri tanácsos.

### Szerkesztői üzenetek.

V. L. A normandiai házinyúl helyett az ezüstszőrmenyúl beszerzését ajánljuk, mert ez a fajta jobban felel meg a hazai viszonyok közt. E fajtáról lapunkban már sokat irtunk s ajánljuk lapjainkat e czélből áttanulmányozni. Ha erről a fajtáról még bővebb adatokat óhajt, különösen a tenyésztését illetőleg, akkor hozassa meg Hreblay Emil m. kir. gazd. felügyelő, (Kolozsvár Ferencz-József-út 5.) az *«Ezüst szőrmenyúl tenyésztése és értékesítése»* című munkát, mely lapunk előfizetőinek 2 K 20 f. helyett, 1 K 10 f-ért küldetik meg. Ezüst nyulakat ugyanott rendelhet meg; teljesen kifejldött tenyészkepes igen szép fajtisza állatok darabja 10 korona.

K. P. Versei nem ütik meg a mértéket s így azokat nem közölhetjük.

### Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1909. évi június hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Besztercebányai erdőig. hd. 10 K. 55 f., Lőrincz István hd. 12 K. 96 f., gf. Zedvitz urad. hd. 9 K. —, József főherczeg kistopolesányi urad. 24 K. —, Kopniczky Mihály 2 K. 20 f., Pécsi adóhiv. 31 K. 80 f., Veszprémi adóhiv. hd. 10 K. 53 f., Koller József hd. 2 K. 83 f., Stark Dezső hd. 9 K. —, földmiv. min. hd. 61 K. 10 f.

1 koronát fizettek: Vig András, Lahner Frigyes, Farkeszkú Vincze, Juhász János, Fingerlosz István, Miskovits Péter, Mojzer József, Géberth Ferencz, Opreán János, Saári Mihály, Nagy György.

2 koronát fizettek: Asztalos István, Fehérvizi Vincze, Glavan Lajos, Voin Mihály, Gudász Péter, Matula Gyula, Vigh János, Zsurka Karácsony, Schmuk Béla, Csiky Dénes, Dénes József, Kisfaludy János, Laukovits Albert, Pitonyák Jakab, Simontsits Adolf, Szémann Péter, Vadl József, Kövesdi Sándor, Pölöskei József, Jeszáin József, Kiriesi János, Ujlaky Lajos.

3 koronát fizettek: Novák János, Kossányi János.

4 koronát fizettek: Bárány Antal, Oláh János, Lengyák András, Fuchs Pál és Szoltzer Antal, Rötth László, Szekszárdi adóhivatal, Szöke György, Oravec Mihály és Fekete József.

### ÁLLÁSKERESLET ÉS KÍNÁLAT

Katonaviselt, 34 éves, nős, kis családú, róm. kath., szakvizsgázott erdőőr, ki a magyar, német és szláv nyelvet szóban és írásban bírja, jó számoló, a vadászat- s az erdőüzembe vágó műszaki teendőkből, valamint az irodavezetésben is jártas, október 1-re állást keres. Jelenlegi állását, melyet kilencz év óta tölt be s melyről kitünő bizonyítványa van, családi okból óhajtja elhagyni. Czíme a szerkesztőségnél megtudható.

Egészséges, 39 éves, vizsgázott egyén, ki éveken át mint számtiszt, ellenőr és földmérő működött, s a ki magyarul, németül és tótul tökéletesen tud, vadászterületkezelői, felmérői vagy faiparvállalatnál szerény feltételek mellett állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható.

Sétaffy Gyula Kutti-i (Nyitramegye) Kenneléből ideális szép telivér vizslakölykök, valamint teljesen ferm vizslák olesón kaphatók. Idomításba is fogadok vizslákat.

(I. XII. 8.)

30 koronáért eladó, esetleg egy jó rókázó tacsokóért elcsereendő egy szép, májbarna, him, 5 hónapos vizslakölyök Vargha Antalnál, Terecseny-p., u. p. Almamellék. (6.)

47168.VII.3. 1909. sz.

### Kincstári vadászterület bérbeadása.

A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületéhez tartozó vaséri m. kir. erdőgondnokságban fekvő 27179 kat. holdas vadászterületnek az 1909. évi június hó 1-ső napjától számítandó 10 (tiz) egymásután következő évre leendő bérbeadása érdekében a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóságnál f. évi július hó 30-án délelőtt 10 órakor írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár 2500 korona évi haszonbér.

Bánatpénz 250 korona.

A terület vadállománya: fővad, medve, őz, vadsertés és kevés apróvad.

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár; társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágosítások a földművelésügyi ministerium VII/3. ügyosztályában, továbbá a máramarosszigeti erdőigazgatóságnál szerezhetők.

Budapest, 1909. évi június hó 29-én.

(5.) M. kir. földművelésügyi minister.

### A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati útmutató a vizslanevelés, tanítás, használat- és gyógykezeléshez.

Írta: Stark Dezső főerdész. (2.—9.)

Harmadik, bővített kiadás. Tíz művészi vizslaképpel.

Ára 2 kor. bérmentve.

A szerzőnél: Drávatamási (Somogy m.)

47,238 sz.

### Árverési hirdetmény.

Az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz tartozó s alant A) alatt részletezett vadászterületeknek és ezek tartozékát képező halászati jognak, továbbá a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnak alárendelt diósgyőri uradalomhoz tartozó s B) alatt felsorolt vadászterületeknek bérbeadása érdekében az ungvári m. kir. főerdőhivatalnál, illetve a tótsóvári (Sáros megye) m. kir. erdőhivatalnál f. évi augusztus hó 2-án d. e. 10 órakor írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni azzal, hogy a mennyiben az ezen vadászterületek értékesítése iránt kitűzött eme harmadik árverés nem vezetne kellő eredményre, a vadászterületek nem bérbeadás útján, hanem házilagos kezelés mellett fognak hasznosíttatni. Utóajánlatok nem fogadtatnak el. (Részletezés a túloldalon.)

Erdőhatóság	Erdőgazdálkodás	A vadászterület			Hasznobértartam	Évi hasznobér, mint kikiáltási ár az			Bánatpénz	Vadállomány
		törzskönyvi száma	elnevezése	kiterjedése k. hold		terjedő				
						I-ső időszakra	II-ik	III-ik		
					1909 IV/1-től 1914 III/31-ig	1914 IV/1-től 1919 III/31-ig	1919 IV/1-től 1924 III/31-ig			
					1909. évi április hó 1-től — 1924. évi március hó 31-ig					
A) Ungvári m. kir. főerdőhivatal	Ókemenca, Bercsényifalva	VI.	Ókemenca, Szénástelki erdőségek	15776-7	3000	4000	5000	500	Fővad, öz, sertevad, medve	
	Ókemenca, Turjaremete	VII.	Árok, Kapuszög, rakonczi és rákói erdők	16403-6	3000	4000	5000	500		
	Poroskő	VIII.	Turiavágás, poroskői erdők	6399-1	600	800	1000	100		
	Turjaremete és Poroskő	X.	Turiapatak, felsőturiavölgyi és Runahavas körüli erdők	27994-0	3000	4000	5000	500		
	Sóhát és Havasköz	XI.	Lyutyánka balparti része	14256-6	800	1000	1200	120		
B) Tótsóvári erdőhivatal	Bercsényifalva, Csontos, Sóhát	XV.	Bercsényifalva, Csontos Lyutyánka jobbparti része	18611-8	900	1200	1500	150	Apróvad. (Fővad mint váltóvad)	
	Bábonyi erdő, Pereces Lyuko			3130-5	400	600	800	80		
	Bányahegy s az új-hutai erdőgazdálkodásnak Ó- és Új-huta községek körüli része			6532-3	500	1000	2000	200	Fővad	
	Mocsolyás-telep		Kisgyőr feletti rész	2133-4	1909. IV. 1-1924. III. 31	évi bér 1000	—	100		

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva. A mennyiben egyes bérbevenni szándékozók, nemcsak egy, de több vadászterületet óhajtanának kibérelni, szabályszerűen felszerelendő írásbeli zárt ajánlataik

minden egyes vadászterületre nézve külön-külön adandók be. Bővebb felvilágosítások a földművelésügyi minisztérium VII/3. ügyosztályában, továbbá az ungvári m. kir. főerdőhivatalnál és a tótsóvári erdőhivatalnál szerezhetők. Budapest, 1909. évi június hóban.

(4.) *M. kir. földművelésügyi miniszter.*

## Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

**Hreblay Emil** m. kir. gazdasági felügyelő és lapunk rovatvezetője által írt

### baromfi- és házinyl- tenyésztési szakmunkák:

1. Általános tudnivalók III. kiadás ára 1.— K
2. Baromfitenyésztés I. • • • 5.— •
3. Tyuktenyésztés II. • • • 3.— •
4. Pulykatenyésztés II. • • • 3.— •
5. Lud- és kacsatenyésztés I. • • • 3.— •
6. Baromfiak hizlalása II. • • • 1.50 •
7. Baromfitermékek értékesítése • • • 2.— •
8. Az ezüst szőrmenyul tenyésztése és értékesítése. I. kiadás • • • 2.— •

E nyolcz munka a «Baromfitenyésztés» heti szaklap kiadóhivatalában **Kolozsvár Ferencz József-u. 5. II. 8. az erdészeti altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve fele árban kapható.** (1.—15.)

## HOLFELD erdőtanácsos

növényi  
nyalatókövei és  
vad-, illetve  
öznyalató-  
pora.

Kapitális agancsok, ugyszintén egészséges, erőteljes és ellentálló vadállomány elérésére ajánljuk a 27 éven keresztül gyakorlatilag és sikeresen használt, számtalanszor magas díjakkal (legutóbb 1907-ben Bécsben az aranyéremmel) kitüntetett növényi vadtakarmány-készítményeinket. — Árjegyzék, oktató használati utasítás és elismerő iratok ingyen és bérmentve. (3.VI.6.)

HOLFELD erdőtanácsos örökösei

EICHWALD-ban, Feplitz-Schönau mellett, Csehország.

**HIRDETÉSEK** felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, V., Alkotmány-u. 6.